

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

The school directors' academic leadership in Naklang 5 Network of Educational Development Centre Primary Educational Service Area office 2

ธนัญชัย ทุนใจ^{1*}, กิจพิณัฐ อุสาโห²

Thananchai Thoonjai^{1*}, Kitpinit Usaho²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2} Department of Educational Administration, Faculty of Educational Administration,
Ratchathani University, Udon Thani campus

Corresponding author's e-mail: mr.thoonjai@gmail.com^{1}

Received: 26 September 2023

Revised: 10 October 2023

Accepted: 21 November 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ จำนวน 96 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม google form ได้รับตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 94.11 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเครือข่ายการศึกษานากลาง 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ตามลำดับ แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกันเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ และควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครูอยู่เสมอ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทางพัฒนา

Abstract

The objectives of this study were to study: 1) the level of academic leadership; 2) the approach of academic-leadership development of the school directors who work at the schools in Naklang 5 Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 Purposively selected, the samples consisted of 96 informants. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire whose reliability was 0.99. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The result of the study as follows: The level of academic leadership of the school directors who work at the schools in Naklang 5 Network of Education Development center were high level ranking in the order of mean from high to low as follows: academic support aspects, teaching and learning management and the school's mission. Guidelines for developing academic leadership for educational institution. Administrators namely Educational institution administrators should communicate to all personnel related to the school. It should point out the strengths and points that should be developed in organizing the exchange of ideas between teachers to help teachers organize teaching and learning activities in the same direction to achieve academic goals. And lecturers should always be invited to provide knowledge about learning management techniques to teachers.

Keywords: Academic leadership; School director

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารสถานศึกษา ถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ หรือวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ให้ชัดเจนและเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จเป็นไปตามที่เป้าหมายกำหนดหน่วยงานนั้น ผู้นำที่ดีต้องรู้จักเลือกหลักการ เทคนิค และวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษานั้น ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะการดำเนินงานด้านต่าง ๆ มิใช่เทคนิค วิธีการ หรือกิจกรรมที่ผู้บริหารกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ณัฐกรณ์ จิตต์ผล, 2565, น. 8) ซึ่งการบริหารสถานศึกษาจะให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ การบริหารจัดการที่มีหลักการ เทคนิค และวิธีการที่ทันสมัยเน้นนักเรียนเป็น

สำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้บริหารทางการศึกษาที่มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป กระจายอำนาจ การบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูมิภาคต่าง ๆ และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นคนดี และคนเก่งอยู่ในสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553, น. 14)

การบริหารงานของสถานศึกษาที่จะสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ และบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ว่าจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใด และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมการและติดต่อประสานให้เกิดความเข้าใจทำให้บุคลากรในเกิดความพร้อม มีส่วนและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้งานวิชาการของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยการศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานใด และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาที่ผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการนำไปใช้การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทุกคนและทุกระดับของสถานศึกษา (วารุณี อินทรสร้อย, 2565, น. 5)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องมีคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพราะผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียว ไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การที่ผู้บริหารจะได้รับความร่วมมือด้วยดีนั้น จะต้องดำเนินบทบาทและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการรวมพลังครูทำให้งานด้านการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นที่พึงพอใจนั้น จะมีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะอยู่หลายประการ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2555, น. 28)

ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่ผ่านมา พบว่า วิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 แตกต่างกัน ส่งผลให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียนมีศักยภาพแตกต่างกัน และในการบริหารงานวิชาการด้านครูผู้สอนยังมีจำนวนไม่ครบ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดความต่อเนื่องในการบริหารงานโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากขาดแคลน การย้ายกลับภูมิลำเนาของครู และครูเปลี่ยนจากสายสอนเป็น

สายนงานบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 พบว่ามีผลการทดสอบในรายวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2564 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับประเทศ และ ผลการทดสอบ NT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษานากลาง 5 พบว่า มีผลการทดสอบในรายวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2564 มี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เช่นกัน ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษานากลาง 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าปัญหาดังกล่าว อาจมีสาเหตุมาจากภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2565, น. 7)

ดังนั้นจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อนำผล ของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการ บริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ; แผนพัฒนาการศึกษา, 2565- 2568, น. 7)

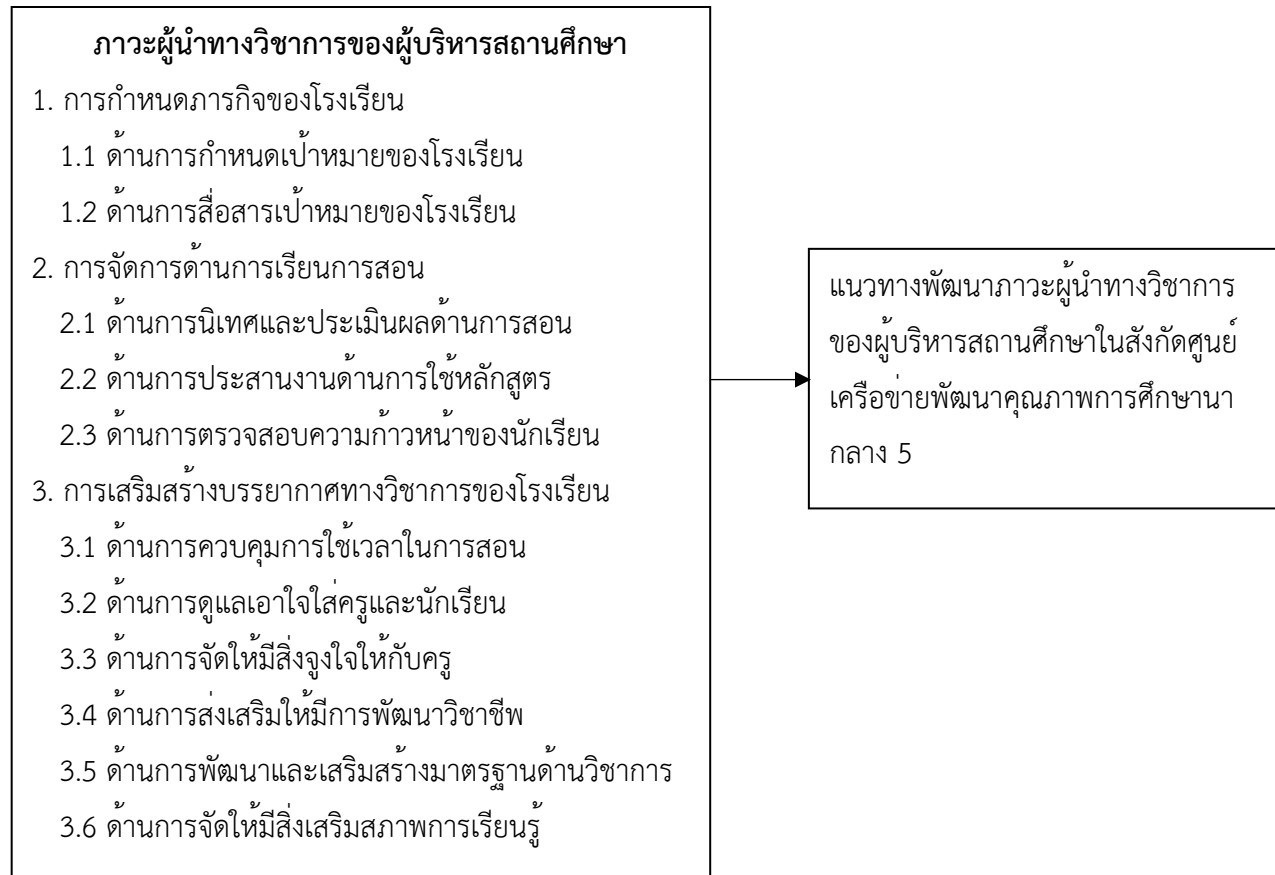
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 211-224) มี 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน 113 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 92 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1. ลักษณะของเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากลาง 5 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 2.สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และการใช้ภาษา (Wording) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of Item objective:IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยให้ค่าความสอดคล้อง ดังนี้ + 1 หมายถึง เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา -1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 และ 5.พิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการโปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับอีเมลแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 96 คน คิดเป็นร้อยละ 94.11

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2. ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) 3. ข้อมูลแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 แสดงระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง ภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.16	0.68	มาก
ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.15	0.69	มาก
ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	4.18	0.66	มาก
การจัดการด้านการเรียนการสอน	4.23	0.67	มาก
ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน	4.12	0.72	มาก
ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร	4.32	0.63	มาก
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.28	0.64	มาก
การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.37	0.62	มาก
ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	4.38	0.62	มาก
ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน	4.28	0.66	มาก
ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	4.36	0.60	มาก
ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.25	0.71	มาก
ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.49	0.52	มาก
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้	4.49	0.53	มาก
รวม	4.29	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ตามลำดับ และมีผลการศึกษารายด้านย่อยจากโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้าน

วิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ส่วนด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ได้แก่ 1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีการประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และควรใช้ข้อมูลด้าน ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน 1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงด้านเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน และควรสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบแนวปฏิบัติ หรือเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน 2. การจัดการด้านการเรียนการสอน 2.1 ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ผู้บริหารควรจัดให้มีสังเกตการณ์สอนอย่างไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน โดยใช้เวลานั้น ๆ และไม่มีการกำหนดล่วงหน้า โดยไม่มีการบันทึก ชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครู เมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการณ์สอน และชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกัน เพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ 2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ผู้บริหารร่วมกับคณะครูควรใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้ และมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร 2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารและคณะครูควรมีการประชุมปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนการสอนของนักเรียน มีการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยทางการเรียนของนักเรียน และใช้ผลการทดสอบเพื่อการประเมินผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน 3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 3.1 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ผู้บริหารควรมีการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อดูว่าครูใช้เวลาในการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ มีการติดตาม ดูแลเกี่ยวกับการสอนแทนเมื่อครูประจำชั้น/ครูประจำวิชาไม่มาทำการสอน 3.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ผู้บริหารควรมีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ดูแลการจัดครูสอนแทนหรือช่วยดูแลชั้นเรียนในกรณีครูประจำชั้น/ครูประจำวิชาไม่มาทำการสอน และจัดการสอนซ่อมเสริม หรือจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่เป็นการเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน 3.3 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ผู้บริหารควรยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยวิธีต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูแต่ละคนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ และตอบแทนครูที่มีความสามารถพิเศษด้วยการให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารควรสนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมา

ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และควรมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครู อยู่เสมอ 3.5 ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนและกำหนดมาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจน และ 3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และควรยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานด้านวิชาการดีเด่น โดยประกาศเกียรติคุณหรือลงข่าวในวารสารของโรงเรียน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษานากลาง 5 สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการในเวทีต่าง ๆ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อสู่อาเซียน ประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้มีความรู้รอบด้าน และหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงได้มีการจัดฝึกอบรมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความสามารถ มีความรู้ มีทักษะในการพัฒนางานด้านวิชาการ สามารถวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การมุ่งใจ การสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียน เป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู และส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภรณ์ จันทพล (2560, น. 49-84) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนา วรรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 50-79) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561, น. 71-109) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบแนวปฏิบัติ หรือเป้าหมาย ด้านวิชาการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ควรมีการระดมสมองในการจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีความจำเป็นที่ต้องมีรูปแบบการวางแผนที่ครอบคลุมชัดเจนเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยมีการวางแผนและกำหนดนโยบายทางวิชาการของโรงเรียน กำหนดปฏิทินวิชาการ จัดทำแผนปฏิบัติการ คู่มือปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการทุกสถานศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ มอบหมายงาน จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ประสานกับผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ กิจกรรมทางวิชาการ มีการสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และควรสื่อสารให้บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และควรจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ จันทพล (2560, น. 49-84) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนาวรรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 1.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกันเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ ใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและมีการวัดและ

ประเมินผลตรงตามหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน แนวทางในการปฏิบัติ ควรมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ (KPI) เกณฑ์ใน การวัดและประเมินผลในการดำเนินกิจกรรม โครงการ มีการประเมินผลการวางแผนนิเทศว่าการดำเนินการสอดคล้องวัตถุประสงค์เป้าหมาย หรือไม่ และนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศทั่วไปควบคู่กับการให้คำปรึกษา เช่น การควบคุมชั้นเรียน ถามคำถาม โครงการของครูประถมศึกษา ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิกสามารถพัฒนาสมรรถภาพของครูได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า การจัดการด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 1.3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครูอยู่เสมอ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับหรือช่วงชั้น ควรจัดการสอนซ่อมเสริมหรือจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่เป็นการเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ หรือลงข่าวในวารสารของโรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูที่ปฏิบัติ งานดีเด่นด้วยวิธีต่างๆ และผู้บริหารสถานศึกษาควรตอบแทนครูที่มีความสามารถพิเศษด้วยการให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียนในด้านวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ จันทพล (2560, น. 49-84) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่า การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ประกาศใช้เพื่อปฏิรูปการศึกษา ให้ก้าวหน้าและล้ำหน้าการศึกษานานาประเทศ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายการเรียนการสอน และความใฝ่ฝันของนักเรียนไว้สูง มีการประเมินผล และนำผล การประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัธราภรณ์ จันทพล (2560, น. 49-84) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนาวรรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการติดต่อสื่อสารและเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งความสามารถที่จะถ่ายทอดความคิดเห็นคำพูด ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและสิ่งสำคัญ ของการดำเนินงานติดต่อสื่อสาร ก็คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ จันทพล (2560, น. 49-84) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนาวรรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า การสื่อสาร อยู่ในระดับมาก 1.3 ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดการงานด้านวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนเปรียบเสมือนบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ผลผลิตสินค้าออกมา คือ นักเรียนต้องเก่ง ดี มีความสุข สิ่งที่จะทำให้งานวิชาการสำเร็จได้นั้น คือ การนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cavazos (1999, p. 98) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก 1.4 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษา ได้นำไปใช้เป็นกรอบ และทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงบทบาทจาก ผู้ชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในการแสวงหาความรู้จากสื่อแหล่งการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไป

ใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา พบว่า การจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก 1.5 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตใต้สำนึก ในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ และทักษะบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในการวางแผนการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 1.6 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้มีการวางแผน หรือมาตรการในการควบคุมการใช้เวลา ในการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ เช่น จัดทำคำสั่งแต่งตั้ง หรือหนังสือมอบหมายงานสอนแทนกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถมาทำการสอนได้กำหนดการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนของผู้บริหาร และแนวปฏิบัติในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา วรรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Anderson (2000, p. 123) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า การควบคุมดูแล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 1.7 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับครู และนักเรียนจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาและก่อให้เกิดการสื่อสารที่มีความหมายระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู ซึ่งจะก่อให้เกิด

ความเข้าใจอันดี ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศน วรณประภา (2560, น. 58-112) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 1.8 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 มีความเป็นมิตรมีความสามารถในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในบังคับบัญชา มีการให้ใบประกาศเกียรติคุณ โล่รางวัล ของรางวัล คำชมเชย ยกย่องให้เกียรติ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนวิทยฐานะ และเงินเดือนของบุคลากรในบังคับบัญชาให้สูงขึ้น เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ให้โบนัสและการเลื่อนตำแหน่งอย่างเหมาะสม ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษารับการพัฒนาทักษะความรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 1.9 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความสามารถจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ประพฤติ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 1.10 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นบทบาทและภาระหน้าที่หลักของผู้บริหารได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัด การเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนประเมิณผล การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 1.11 ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ

มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมองเห็นความสำคัญของการจัดสิ่งที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เช่น จัดให้มีอินเทอร์เน็ตบริการในเขตโรงเรียน จัดมุมวิชาการ มุมหนังสือ มุมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มุมการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พร้อมสนับสนุนและจัดหาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน อีกทั้งสนับสนุนด้านการฝึกอบรมครูผู้สอนในการพัฒนาสื่อการเรียน ทำให้ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน มาใช้ส่งเสริมการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5 ผลดังนี้ 2.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบแนวปฏิบัติ หรือเป้าหมาย ด้านวิชาการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการระดมสมองในการจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีความจำเป็นที่ต้องมีรูปแบบการวางแผนที่ครอบคลุมชัดเจนเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยมีการวางแผนและกำหนดนโยบายทางวิชาการของโรงเรียน กำหนดปฏิทินวิชาการ จัดทำแผนปฏิบัติการ คู่มือปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการทุกสถานศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ มอบหมายงาน จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ประสานกับผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ กิจกรรมทางวิชาการ มีการสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และควรสื่อสารให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และควรจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, น. 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ควรให้ผู้นมีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการทำงาน มีเป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน คิดอย่างสร้างสรรค์ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายทันสมัย มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผู้บริหารควรมีกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนมีการประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน (เกษม ศรีสุรศักดิ์, คณิตดา ทองทรัพย์ และอุทิศ หอมสมบัติ, 2566, สัมภาษณ์) 2.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกันเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ ใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและมีการวัดและประเมินผลตรงตามหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาควร

มีการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน แนวทางในการปฏิบัติ ควรมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ (KPI) เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลในการดำเนินกิจกรรม โครงการ มีการประเมินผลการวางแผน นิเทศว่าการดำเนินการสอดคล้องวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือไม่ และนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศทั่วไป ควบคู่กับการให้คำปรึกษา เช่น การควบคุมชั้นเรียน ถามคำถาม โครงการของครูประถมศึกษา และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Lunenberg and Ornstein (2004, p. 374) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 149 โรงเรียนในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่า แนวทางพัฒนา คือ ผู้นำด้านวิชาการต้องเป็นผู้ที่มี พฤติกรรมการอุทิศเวลาเพื่อพัฒนาทรัพยากรให้เอื้อต่อการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน และมีการปรับปรุง การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกัน เพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ (เกษม ศรีสุรักษ์, คณิตตา ทองทรัพย์ และอุทิศ หอมสมบัติ, 2566, สัมภาษณ์)

2.3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครูอยู่เสมอ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับหรือช่วงชั้น ควรจัดการสอนซ่อมเสริมหรือจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นการเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของ นักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ หรือลงข่าวในวารสาร ของโรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการ เรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูที่ปฏิบัติ งานดีเด่นด้วยวิธีต่างๆ และควร ตอบแทนครูที่มีความสามารถพิเศษด้วยการให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน ในด้านวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yamada (2000, p. 49) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบและสมรรถภาพ ในการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า มีข้อเสนอแนะแนวทาง พัฒนา คือ ควรจะได้มีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่ง สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและความมีภาวะผู้นำทางวิชาการแก่ครูได้ และผู้บริหารควรมีการเชิญวิทยากร มาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครูอยู่เสมอ เพื่อให้ครูได้นำเทคนิค และวิธีการไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอน (เกษม ศรีสุรักษ์, คณิตตา ทองทรัพย์ และอุทิศ หอมสมบัติ, 2566, สัมภาษณ์)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีการประเมินความต้องการของครู เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงด้านเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
3. ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ผู้บริหารควรจัดให้มีสังเกตการณ์สอนอย่างไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน โดยใช้เวลาสั้น ๆ และไม่มีการกำหนดล่วงหน้า โดยไม่มีการบันทึกชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครู
4. ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ผู้บริหารร่วมกับคณะครูควรใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้
5. ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ผู้บริหารควรมีการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อดูว่าครูใช้เวลาในการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ มีการติดตาม ดูแลเกี่ยวกับการสอนแทนเมื่อครูประจำชั้น/ครูประจำวิชาไม่มาทำการสอน
6. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และควรยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานด้านวิชาการดีเด่น โดยประกาศเกียรติคุณหรือลงข่าวในวารสารของโรงเรียน

สรุป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อสามารถ บริหารงานด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์
2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
4. การพัฒนานักเรียน
5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร
6. การนิเทศการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมสมองในการจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2 พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกันเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านวิชาการ

1.3 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แก่ครูอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 5

2.2. ศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ณัฐกรณ์ จิตต์ผล. (2565). ภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี.

ทัศนาวรรณ ประภา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- พิมลวรรณ เพชรสมบัติ. (2555). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสังขละบุรีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วารุณี อินทรสร้อย. (2565). ภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. ข้อมูลสารสนเทศทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.nb2.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Anderson, C.A.D. (2000). *The importance of instructional leadership behavior. As perceived by middle school teachers, middle school principals, and educational leadership Professors*. Ed. D. Dissertation, Faculty of Graduate School, University of Georgia.
- Cavazos, J. M. (1999). *The instructional leadership of high school principals in successful hispania majority high school*. Ph.D. Dissertation. Factory of Graduate school. The University of Texas at Austin.
- Hallinger, J.S., & Murphy, S. L. (1985). *Work stress and social support*. Reading Massachusetts: Addison-Wesley.
- Lunenberg, C., and Ornstein, C.A. (2004). *Educational adminstration: Concepts and practices*. (4th ed.). New York: Wadsworth.
- Yamada, A. T. (2000). *Elementary school principals' percentage of responsibilities and competencies for instructional leadership*. Ed. D Dissertation. Faculty of the Graduate school, University of the Pacific.

